

Een amusant spel
dat zich vlak voor Pasen afspeelt...

Vriendschap moet je verdienen...

Door

© Peter van den Bijllaardt

*Van dit SPEL bestaat ook een script
dat zich vlak voor Kerst afspeelt.*

Lommerbaan 77
2728 JB Zoetermeer
Zijn er nog vragen?... Tel. 079 – 888 67 45
toneel42@casema.nl

Samenvatting van:

Vriendschap moet je verdienen...

Ca. 45 minuten voor 2 mannen en 1 vrouw

Bert veroverd de handtas, die een junk van Sofie heeft afgenomen. Hij krijgt daarbij wel een stomp op zijn oog. Sofie heeft zoveel waardering voor deze hulp dat ze een koelkast voor hem koopt. Als ze hem de aankoopbon brengt leren ze elkaar wat beter kennen. Bert nodigt haar uit om 1e paasdag bij hem te komen vieren.

Die paasdag samen is het tweede gedeelte van de eenakter. Ze groeien dichterbij elkaar toe en ontdekken dat er een verliefdheidsvonk is overgesprongen.

Een spel, waarin vrolijkheid zit, maar ook drama en enkele ontroerende scènes.

SPELERS

- Bert**   **58** Jaar. Een man die wat tegenslagen achter de rug heeft, maar zich daar op een positieve manier uit heeft weten te werken. Hij houdt van eerlijk zijn tegen elkaar en heeft een veelzijdig gevoel voor humor.
- Sofie**   **60** jaar. Een zelfbewuste intelligente zakenvrouw, die precies weet wat ze wilt. Ze heeft een groot invoelend vermogen en een goed gevoel voor humor.
- Klaas**   **56** Jaar. De vriend van Bert. Een wat norse mopperaar. Maar wel een die zijn hart op de goeie plek heeft zitten. Heeft beslist geen gevoel voor humor.

TONEEL

Men kan dit stuk gerust in de gordijnen spelen. Want het duurt maar ca. 40 minuten. En om daar nu een heel decor voor neer te zetten is niet echt nodig!

Maar... als men een decor plaatst dan ziet het er als volgt uit:

HET SPEL SPEELT ZICH AF IN DE - EENVOUDIG INGERICHTE - HUISKAMER VAN BERT.

IN DE RECHTERWAND, IN DE HOEK IS DE HALDEUR. MEN KAN IN DE LINKERWAND EEN VENSTER AANBRENGEN. LEUK ALS DECORATIE, MET GORDIJNEN EN ZO...MAAR NOODZAKELIJK IS DIT NIET, WANT ER WORDT NIET ÉÉN KEER DOORHEEN GEKEKEN.

ER STAAT EEN VERSLETEN BANK, MET LINKS EN RECHTS 2 VERSCHILLENDE FAUTEUILS, DIE ER EVEN OUD EN VERSLETEN UITZIEN. ERTUSSEN STAAT EEN OUDERWETSE SALONTAFEL, WAAROP EEN DIENBLAD STAAT MET EEN OUDERWETSE THERMOSKAN, WAARIN KOFFIE ZIT EN EEN KOEKTROMMEL MET KOEKJES. VOOR HET DIENBLAD STAAT BERTS BEKER. TEGEN DE ACHTERWAND STAAT EEN OUD DRESSOIR. EROP EEN OUDERWETSE PICK UP. DE KLEP STAAT OPEN EN ER LIGT EEN LP OP. NAAST DE PICK-UP LIGT DE HOES. OP DE HOEK STAAT EEN OUDERWETSE TELEFOON. HOEFT NIET AANGESLOTEN TE ZIJN. MET DAAR WEER NAAST EEN FRUITSCHAAL MET ÉÉN APPEL EROP. ACHTER DE BANK STAAT EEN ONTZETTEND OUDERWETSE SCHEMERLAMP. ZOEEN MET EEN HELE GROTE KAP. DEZE IS OOK AANGESLOTEN. IN DE HOEK LINKS STAAT EEN VISHENGEL MET MOLEN EN EEN VISKOFFERTJE ER VLAK NAAST. VERDER IS HET IN DE KAMER ERG ROMMELIG. KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN LIGGEN OP EN ONDER DE SALONTAFEL EN NAAST DE BANK. IN DE RECHTERHOEK STAAN ENKELE STAPELS BOEKEN. OP EEN TAFELTJE STAAT DE ENIGE PLANT DIE DE KAMER RIJK IS. AAN DE WANDEN, HANGEN ENKELE OLIEVERF SCHILDERIJEN.

De kleding wordt bij de teksten duidelijk aangegeven.

Voordat het **LICHT in de zaal uitgaat** en Bert op de bank gaat liggen zet hij de naald op de LP en zet de volumeknop redelijk hard. Het mooiste zou zijn dat er een **blues LP** opstaat. Want Bert is echt een man die van die muziek houdt...

De muziek zo'n 15 seconden laten spelen, dan pas...

DOEK

Vriendschap moet je verdienen...

Scène 1	BERT LIGT LANGUIT OP DE BANK. HIJ HEEFT OVER ÉÉN OOG EEN VERBAND, DAT MET PLEISTERS OP ZIJN GEZICHT GEPLAKT ZIT. EEN GROOT, OF EEN PAAR KLEINE KUSSENTJES ONDER ZIJN HOOFD. HIJ IS GEKLEED IN EEN SLONZIGE JOGGINGBROEK EN EEN OUWE VERSCHOTEN PULL-OVER. HIJ LEEST DE KRANT EN EET TEGELIJK VAN EEN KOEKJE. DEURBEL. HIJ BLIJFT RUSTIG LIGGEN. LEGT DE KRANT OP ZIJN BUIK. ZIJN HOOFD DRAAIT LANGZAAM NAAR DE HAL.
Bert	[DE DEURBEL NU 3X ACHTER ELKAAR. HIJ STAAT HEEL KALM OP] Ja, ja, ik kom eraan. [LOOPT DE HAL IN]
Klaas	[OP. GEKLEED IN EEN SPIJKERBROEK, EN TRUI. HIJ HEEFT EEN DUNNE SJAAL OM ZIJN NEK GEKNOOPT. GEPIKEERD] Ja joh, laat me maar gewoon uren voor je deur staan. [BERT IS TEGELIJK MET HEM OPGEKOMEN EN HAALT DE NAALD VAN DE PLAAT EN DRUKT 'STOP' IN]
Bert	Wat zei je nou?
Klaas	Dat jij wel eens wat eerder mag opendoen als er iemand aanbelt.
Bert	Kom, kom, ik verwachtte helemaal niemand.
Klaas	Ja, dat was me duidelijk. [ZIET NU PAS HET VERBAND OP ZIJN GEZICHT] Wat is er met jou gebeurd? [WIL AAN HET VERBAND ZITTEN]
Bert	[DEINST ACHTERUIT] Zeg, doe me 'n plezier?
Klaas	[KNOOPT ZIJN SJAAL LOS EN GOOIT DIE OVER EEN FAUTEUIL] Maar wat is er dan gebeurd?
Bert	Ga zitten, dan vertel ik 't je. [WIJST NAAR DE THERMOSKAN] Wil je koffie? O, je hebt geen beker. Ogenblikkie. [AF. GELIJK WEER OP] Neem alvast een koekje. [AF. KLAAS GAAT IN EEN FAUTEUIL ZITTEN EN PAKT TWEE KOEKJES UIT DE TROMMEL. HET DEKSEL LEGT HIJ ERNAAST]

Bert [OP MET EEN BEKER. HIJ GAAT OP DE BANK ZITTEN EN SCHENKT KOFFIE IN BEIDE BEKERS] Je weet toch dat ik op de markt Gijs help.

Klaas [GRINNIKT] Ja, dat weet ik, ja. Jij staat daar in weer en wind die man aan nog meer zwart geld te helpen.

Bert Ja, ik heb nu eenmaal een nieuwe koelkast nodig. En ik heb geen zus waarbij ik gratis mag wonen. En die ook nog voor me kookt ook. [SCHUIFT DE BEKER IN KLAAS ZIJN RICHTING] Hier je koffie. O, de koekjes heb je al gevonden zie ik. Nooit een koektrommel open laten jongen. Of je moet gek zijn op zachte niet te eten koekjes. [DEKSEL EROP]

Klaas Wat is er nou met je oog aan de hand?

Bert [LEUNT BEHAAGLIJK ACHTEROVER. BEKER KOFFIE IN ZIJN HAND] Heb ik een klap op gehad.

Klaas [VERRAST] Wát?

Bert Een klap op m'n oog. Gisteren op die markt. Zo'n stuk schorem van 'n junkie probeerde een dame haar tas af te pakken.

Klaas [GRINNIKT] O, ik begrijp 't al. Daar ben jij tussen gesprongen. Die vrouw behield haar tas en jouw oog zit nu helemaal dicht. [GRINNIKT WEER OMDAT HIJ WEET DAT HIJ GELIJK HEEFT]

Bert Ja, ik sprong ertussen ja. Maar néé, die dame gaf haar tas geheel vrijwillig af... Dat stuk verdriet dreigde haar met een mes te steken als ze haar tas niet aan hem gaf. En om dat te voorkomen gaf ze hem onmiddellijk dat ding.

Klaas [KIJKT BERT EVEN AAN. CONSTATERING] En toen Ben jij natuurlijk de held gaan uithangen.

Bert Ik heb die rotzak met een sinaasappelkistje dat mes uit z'n handen geslagen en heb hem gelijk die tas weer afgenomen.

Klaas [IS EEN KLEIN BEETJE ONDER DE INDRUK] En liet die rotzak dat zomaar toe?

Bert Hij moest wel, want hij had geen mes meer om mee te dreigen. Die had ik een paar meter bij 'm vandaan geschopt.

Klaas [WIJST] Maar hij heeft je wel een dreun voor je kop verkocht. [GRINNIKT]

stukje verder

Bert Als ik u was zou ik niet te lang wachten met die koffie. Hij blijft niet al te warm in die thermoskan.

Sofie O... [PAKT HAAR KOFFIE EN DRINKT]

Bert Is hij niet te sterk? Ik hou van sterke koffie.

Sofie Hij is precies goed. Hoe is het met uw oog? [DRINKT EN HAPT VAN HAAR KOEKJE]

Bert O, dat gaat wel weer. Die pijnstiller heeft vannacht goed geholpen. Kwam u... daarvoor langs? Ik bedoel...

Sofie Nee, ik was in de buurt, dus ik dacht eh...

Bert [GRIJNZEND] Ik ga die arme ouwe zwerver eens 'n bezoekje brengen.

Sofie [ZACHTJES LACHEND] Nou, arme óude. Zo oud bent u toch niet.

Bert Wel, als u mij met u blijft aanspreken. Dan ga ik me steeds ouder voelen.

Sofie [ZACHTJES LACHEND] Maar dat doe jij ook. Ik geloof niet dat ik gisteren in dat ziekenhuis mijn naam heb genoemd. Ik heet Sophia, maar mijn vrienden noemen me Sofie.

Bert [GEAMUSEERD] O, dan moet ik u zeker Sophia noemen?

Sofie [ERNSTIG] Nee, Sofie... [KORT LACHJE] O, je maakt een grapje. En hoe heet jij?

Bert Bert. [GRIJNZEND] Maar vrienden noemen me Bert.

Sofie [SCHIET IN DE LACH] Ik merk dat het echt een stuk beter met je gaat. Daar ben ik blij om. Prettig met je kennis te maken, Bert.

Bert Ik heb nog eens over die koelkast nagedacht... Maar ik vind niet dat jij die voor me moet betalen.

Sofie [LICHT VERONTWAARDIGING] Zeg... wil je dat ik rond blijf lopen met een schuldgevoel. Jij hebt die klap op je oog gehad, omdat je mij hielp. Als é-nige. Al die anderen bleven alleen maar toekijken. Trouwens, ik heb er al een voor je gekocht. Vanochtend. [ZET DE KOP EN SCHOTEL OP TAFEL EN HAALT HAAR PORTEFEUILLE UIT HAAR TAS] Ik ga je de koopbon geven. Ik heb met de verkoper afgesproken dat je hem eerst komt bekijken en als hij je niet bevalt mag je een ander uitkiezen. Ze leveren hem bij je thuis af. [GEEFT DE BON AAN BERT] Alsjeblieft.

Bert [ZIT EEN BEETJE VERLEGEN MET DE BON IN ZIJN HANDEN] Ben jij altijd zo drastisch in dit soort dingen?

Sofie [MET EEN HELE BREDE GLIMLACH] Altijd. Dat is mijn tweede natuur.

Bert [LEGT DE BON, ZONDER HEM INGEKEKEN TE HEBBEN OP DE TAFEL EN PAKT DE THERMOSKAN] Wilt u nog koffie?

Sofie [ZACHTJES LACHEND] Nu zeg je weer u.

Bert Ja, vrouwen die mij dingen geven maken mij altijd nerveus.

Sofie [LACHT SCHATEREND. KIJKT BERT AAN, DIE VERBAAST KIJKT. NOG NALACHEND] Neem me alsjeblieft niet kwalijk, maar de manier waarop je dat zei. [LACHT NOG WAT NA] Zojuist had ik nog een rotbui, maar die is nu helemaal over. En nee, ik wil geen koffie meer.

Bert [KIJKT HAAR GRIJNZEND AAN] Nou, dat is maar goed ook want er zit bijna niks meer in. Wil je misschien iets anders? [ZE KIJKT OP HAAR HORLOGE] Moet je nog ergens heen?

Sofie Nee. Ik kijk op mijn horloge, omdat ik voor achten 's avonds nooit sterke drank neem. Maar het is alweer kwart over acht. Doe voor mij maar 'n, eh... wat heb je in huis?

Bert Alleen jonge jenever.

Sofie [WIJST BERT MET EEN GESTREKTE ARM AAN. BREDE GLIMLACH] Doe voor mij dan maar 'n... jónge borrel.

Bert [STAAT OP] Eén jonge borrel komt eraan.

LICHT UIT

ALLE KOFFIEKATTRIBUTEN WORDEN VAN TONEEL GEHAALD. OP DE SALONTAFEL WORDT EEN FLES JONGE JENEVER [1\3 VOL] GEZET. BERT KRIJGT EEN HALFVOL JENEVERGLAS IN ZIJN HANDEN GEDRUKT. VOOR SOFIE WORDT HET JENEVERGLAASJE [NOG BIJNA VOL] VOOR HAAR OP TAFEL GEZET. EEN BORD, WAAROP NOG 1 BLOKJE KAAS EN EEN KLIEDERTJE MOSTERD LIGT WORDT NAAST DE FLES GEZET.

LICHT AAN

Scène 3

Bert Nou en iedere Pasen verstopte mijn moeder geverfde eieren in de tuin en dan moesten wij die allemaal gaan zoeken. Mijn oudste broer vond altijd de meeste, maar die moest hij dan met ons delen. Toen mijn moeder was gestorven is dat nooit meer gebeurd. Mijn vader was vaak dronken en dacht meer aan zijn stamcafé en z'n vrienden daar dan aan ons. Mijn oudste zus, die toen 15 jaar was heeft de kleinsten opgevoed.

Sofie En?... Hoorde jij ook bij die kleinsten?

Bert Ja, ik was toen 6 jaar.

Sofie Niet leuk allemaal.

Bert Ik denk het liefst zo min mogelijk aan mijn jeugd.

Sofie [ZE NEMEN ALLEBEI EEN TEUGJE VAN HUN BORRELS. ZACHTJES LACHEND] Hoe jij die jongen gisteren met dat kistje dat mes uit zijn handen sloeg.

Bert [FANATIEK] Ja, die rotzak verdiende het dat iemand er voor zorgde dat je die tas terugkreeg. En ik hoop dat zijn hand nog behoorlijk lang pijn blijft doen.

Sofie [ZACHTJES LACHEND] Oóóh, dat mag je niet zeggen. Hoewel ik het wel met je eens ben dat er eens iemand is die dit soort mensen laat voelen dat ze de verkeerde dingen aan het doen zijn.

Bert [NOG STEEDS KWAAD] O, ik kan me zo kwaad maken als dat soort bezig is. Oudere mensen van hun eigendommen beroven. En als ze betrap worden krijgen ze een waarschuwing. In het ergste geval een paar uur dienstverlening. Nou, daar ben je dan lekker mee, als je de leiding van 'n ziekenhuis hebt en je krijg dit tuig opgedrongen. Heeft nergens zin in, heeft een grote bek en geeft je uiteindelijk nóg meer werk, dan je al had.

Sofie [OPGEWEKT] Zeg, wil jij dat laatste blokje kaas niet meer?

Bert Nee, dank je, ik heb meer dan genoeg gegeten. Ik word veel te dik.

stukje verder

Bert Nou? Hoe vond je m'n kookkunst?

Sofie Geweldig! In een woord geweldig. Weet je dat ik echt begon te geloven dat jij me boerenkool zou voorzetten.

Bert Was ik ook van plan. Maar gisterochtend kreeg ik medelijden met je.

Sofie En toch had je van mij geen onvertogen woord gehoord.
[GEAMUSEERD] Als je echt boerenkool had gemaakt, bedoel ik.

Bert Met vette jus. [GRIJNZEND] Ja, ja. [PAKT ZIJN KOFFIE]

Sofie Hé, hé, je gebak.

Bert Dan springt er zo meteen een knoopje van m'n broek.

Sofie Dat kan die buik van jou best nog wel hebben. Trouwens, je bent helemaal niet zo dik. Ik vind je er heel mooi uit zien. Het is lang geleden dat een man zich zo netjes voor mij heeft aangekleed.

Bert Schakel jezelf niet uit. Toen je je jas had uitgedaan dacht ik dat er 'n prinses was binnengekomen.

Sofie [LACHT SCHATEREND] Welja, een prinses nog wel. Ik had eerst een avondjurk aan willen trekken, maar dat heb ik toch maar niet gedaan.

Bert [GEAMUSEERD] Je dacht natuurlijk, veronderstel dat hij in een broek en trui open doet, dan loop ik mooi voor paal in m'n avondjurk.

Sofie [KIJKT HEM ERNSTIG AAN] Ja... zo is het precies gegaan. Het had toch best gekund. Dat jij iets makkelijk had aangetrokken bedoel ik. We zijn tenslotte maar met z'n tweetjes.

Bert Had je dat erg gevonden?

Sofie Nee natuurlijk niet. Ik kom voor jou, niet voor de entourage eromheen.

Bert Nou, daar ben ik ontzettend blij om, lieve schat.

Sofie [HEEL ERNSTIG] Wil je dat niet doen?

Bert Pardon? Wat niet?

Sofie Mij tussen neus en lippen door *'lieve schat'* noemen. Je mag 't wel zeggen, maar dan moet je het menen.

Bert O... sorry.

Sofie Mijn eerste man deed dat heel vaak. Als hij iets van me nodig had zei hij altijd *lieve schat* tegen me. Daar heb ik nog steeds een afschuwelijke hekel aan. Dus... niet meer doen graag.

Bert [KNIKKEND] Ja... dat zeg ik inderdaad heel vaak, ja. Tegen Betty in het café en tegen de vrouw van m'n groenteboer. Ja... da's waar... Ik beloof je er op te letten.

Sofie Veel mensen doen het. In Engeland zeggen ze *'love'*. Waar je ook komt, altijd *love* er achteraan. Hier is het lieverd en schat.

Bert Terwijl eigenlijk alleen geliefden *lieve schat* zouden moeten zeggen.

Sofie Juist. Mensen die van elkaar houden. Daar zijn deze woorden ook voor bedoeld.

Bert Zei je tweede man het ook?

Sofie Nee. Nooit. Terwijl die toch erg veel van me hield. Hij vond kooswoordjes onzin. Toch voelde ik me door hem altijd heel erg gewaardeerd. Hij liet het merken, door af en toe een bosje bloemen voor me mee te brengen. En eh... als hij met me... vrijde.

Bert Deden jullie dat vaak? Sorry, dat had ik niet moeten vragen.

Sofie Jij mag me alles vragen. Als ik er geen antwoord op wil geven laat ik 't je wel weten... Ja. [KORTE STILTE] We vreeën heel vaak samen. We vonden het gewoon fijn om elkaar zo nu en dan te knuffelen. Soms

kwam daar niets uit voort, alleen maar even knuffelen. Daar zijn vrouwen dol op, wist je dat niet? Knuffelen.

Bert Nee, dat wist ik niet. Ik knuffel namelijk al een hele poos niet meer.

Sofie [ZACHTJES] Ik ook niet. [KORTE STILTE] Maar ik mis het wel. [KORTE STILTE] En jij?

Bert Soms. [KORTE STILTE] Wat zijn wij nou eigenlijk van elkaar?

Sofie Vrienden.

Bert Niet meer dan dat?

Sofie Vind je dat niet genoeg?... [ZET HET SCHOTELTJE, WAAROM NOG HET GROOTSTE GEDEELTE VAN HET GEBAK OP LIGT OP TAFEL EN PAKT HAAR KOFFIE] Vriendschap vind ik het hoogste wat je uit het leven kan halen. Maar dan heb ik het natuurlijk wel over échte vriendschap. Maatjes, die onvoorwaardelijk alles voor elkaar over hebben en alles ook met elkaar delen. Hoe vaak zeggen mensen niet: 'O, we hebben zóveel vrienden...' Maar dat blijken dan gewoon kennissen te zijn. Echte vrienden moet je met een hele grote lantaarn zoeken en sommige mensen vinden ze nooit. En waarom niet?... Omdat ze teveel met zichzelf bezig zijn. Om vriendschap te verdienen moet je het eerst schenken... En om vriendschap te behouden moet je vertrouwen overdragen. Heb je dat er niet voor over, zul je nooit echte vriendschap kennen. Vriendschap in al zijn puurheid, bedoel ik.

Bert En hebben wij dat met elkaar?

Sofie Ja... Jij nam het van de week voor mij op. Geheel belangeloos, alleen om mij te helpen... Je liep er ernstige letselschade door op, maar dat deed je niets... En toen ik je ervoor wilde belonen wuifde je dat weg. Daar had je 't niet om gedaan, zei je. Zonder dat je het wist schonk je mij, door die, voor jou zo eenvoudige verrichting, pure vriendschap.

Bert Zo had ik het nog niet bekeken.

Sofie Zo bekijken maar heel weinig mensen het.

Bert Maar jij wel.

Sofie Ja... ik wel.

Bert Heb je deze dingen van jezelf, of uit boeken?

Sofie Van mezelf. O, ze staan wel in boeken hoor, maar dat is allemaal erg wetenschappelijk. [KORT LACHJE] In psychoanalytische boeken vind je ook allerlei stellingen. [ZACHTJES LACHEND] Maar als je je daarin gaat verdiepen word je knettergek en weet je op het laatst niet meer waar je aan toe bent.